

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก
FACTORS RELATED TO THE CONTROLLING AND PREVENTION DENGUE
HEMORRHAGIC FEVER FOR VILLAGE HEALTH VOLUNTEERS,
NONGBUATAI SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT, TAK PROVINCE

ธนารัตน์ งามโพธิ์¹ พุทธิพงษ์ มากมาย² รฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร³
วลัยลักษณ์ พันธุ์⁴ กัญญากาญจน์ ไชเออร์⁵

Thanarach Ngobphoe, Phutthipong Makmai, Ratthanan Pongwiritthon,
Walailak Panturee, Kanyakan Syers, Pakphum Pakvipas

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และความสัมพันธ์ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่มีผลต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตากตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ จำนวน 136 ราย กลุ่มตัวซึ่งทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น การสุ่มเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.82 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของ Pearson's correlation

Received: 2020-08-03 Revised: 2020-09-09 Accepted: 2020-09-10

¹ คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Public-Health, Northern College

² คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Public-Health, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration,
Northern College

⁵ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขต
ขอนแก่น Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University
of Technology Isan, Khon Kaen Campus

coefficient ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยนำ ด้านความรู้และด้านทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.021$ และ 0.002) ปัจจัยเอื้อ ด้านความพอเพียงของทรัพยากรและด้านการมีทักษะการใช้สารเคมีควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.029$ และ 0.036) และปัจจัยเสริม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.014$) ดังนั้น รูปแบบการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรให้คำแนะนำ และให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ (Keywords): การควบคุมป้องกัน; โรคไข้เลือดออก; อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

Abstract

This research aims to study the relating factors, predisposing factors, enabling factors, and reinforcing factors affecting dengue hemorrhagic fever prevention and control of the village health volunteers in Nong Bua Tai Sub-district, Mueang District, Tak. The samples used in this research were 136 village health volunteers in Nong Bua Tai Sub-district. The samples were selected by using probability selection methods and randomly choose the sample using purposive sampling technique. Tools used for collecting data were questionnaires with the coefficient alpha equaled to 0.82. The statistics used for data analysis were average percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The results of the research showed that for the predisposing factors in knowledge and attitude about dengue hemorrhagic fever had the statistically significant related to dengue hemorrhagic fever prevention and control ($p\text{-value} = 0.021$ and 0.002). The enabling factors in the sufficiency of resources and the skills in using chemicals for dengue hemorrhagic fever prevention and control had the statistically significant related to dengue hemorrhagic fever prevention and control ($p\text{-value} = 0.029$ and 0.036). And the reinforcing factors also had the statistically significant related ($p\text{-value} = 0.014$). It can be concluded that in order to operate the dengue hemorrhagic fever prevention and control model of the village health volunteers, the public health

officers should advise and providing the accurate knowledge about dengue hemorrhagic fever to the village health volunteers regularly.

Keywords: Prevention and control; Dengue hemorrhagic fever; Village health volunteers

บทนำ (Introduction)

โรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่เกิดจากยุงลายเป็นพาหะนำโรค ซึ่งเป็นปัญหาสาธารณสุขของหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศในเขตร้อนชื้น องค์การอนามัยโลก(WHO) รายงานว่า 2 ใน 5 ของประชากรโลกหรือประมาณ 2.5 ร้อยล้านคน มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคไข้เลือดออก โดยมีความรุนแรงมากในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (western pacific) ประมาณว่าจะมีการติดเชื้อปีละ 50 ล้านคน และต้องนอนพักรักษาในโรงพยาบาลมากกว่า 500,000 คนต่อปี (WHO, 2018) ในประเทศไทย สถานการณ์โรคไข้เลือดออกมีแนวโน้มการระบาดที่เพิ่มขึ้น ปี พ.ศ.2562 มีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกสะสมรวม 59,167 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 89.57 ต่อแสนประชากร ส่วนสถานการณ์โรคไข้เลือดออกจังหวัดตาก ปี พ.ศ 2562 พบผู้ป่วยไข้เลือดออกจำนวน 629 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 89.57 ต่อแสนประชากร (สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง, 2562) ผลกระทบจากการระบาดของโรคไข้เลือดออก ในส่วนของรัฐบาลต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยโดยในปี 2561 กระทรวงสาธารณสุขต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยที่สูงถึง 2,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดความสูญเสียต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอย่างมาก (กระทรวงสาธารณสุข, 2561) อีกทั้งต้องสูญเสียงบประมาณในการควบคุมป้องกันลูกน้ำยุงลายและสิ่งแวดล้อม ส่วนในด้านตัวผู้ป่วยเองต้องสูญเสียเวลาทำมาหากิน เสียเงินในการรักษาพยาบาล เสียสุขภาพจิตเมื่อยามเจ็บป่วย โดยในปัจจุบันนี้ยังไม่มียาที่ใช้รักษาไข้เลือดออก หรือวัคซีนป้องกันไข้เลือดออก ดังนั้นการป้องกันจึงเป็นวิธีที่ดีที่สุดโดยป้องกันการแพร่ของยุงพาหะ ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าการควบคุมยุงพาหะยังได้ผลไม่ดี เนื่องจากเน้นเรื่องการทำลายยุงซึ่งสิ้นเปลืองงบประมาณ และการควบคุมยุงต้องทำเป็นบริเวณกว้าง การควบคุมที่จะให้ผลยั่งยืน ควรจะเน้นที่การควบคุมลูกน้ำ การควบคุมสามารถร่วมหน่วยงานราชการอื่น องค์กรเอกชน ท้องถิ่น ดังนั้นการควบคุมป้องกันที่ดีต้องบูรณาการของหน่วยงานที่มีอยู่ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามแนวคิดในการพัฒนาคน และสภาพแวดล้อมในครัวเรือน และชุมชน ตลอดจนเทคโนโลยีในการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นองค์กรหลัก ในการควบคุมยุง และกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ และทางเคมี พร้อมทั้งให้ความรู้โดยสื่อต่าง ๆ ในชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านคือบุคลากรด้านสุขภาพที่สำคัญยิ่ง ในการแก้ปัญหา

การระบาดของโรคไข้เลือดออก โดยเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติงานและให้ความรู้เชิงควบคุมป้องกัน การลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออกกับประชาชนในชุมชน การดำเนินการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีการดำเนินการหลายวิธี ได้แก่ สำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ใส่ทรายกำจัดลูกน้ำ ใส่ปลากินลูกน้ำยุงลาย พันเคมีกำจัดยุงลายตัวแก่ อย่างไรก็ตามจากผลการปฏิบัติงาน และการรายงานผลการดำเนินงานที่ทำการครบทุกกิจกรรมในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก ยังคงพบว่ามีจำนวนผู้ป่วย และอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แสดงว่าการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคดังกล่าวของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านยังไม่สามารถที่จะควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออกในระยะที่ผ่านมาได้

PRECEDE Model เป็นแนวคิดและทฤษฎีหนึ่งที่น่าสนใจเพื่อใช้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลเกิดจากหลายปัจจัยทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ได้แก่ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม โดยปัจจัยนำเป็นปัจจัยพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ที่ได้มาจากการประสบการณ์ในการเรียนรู้ ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านความเชื่อ ด้านค่านิยม ด้านเจตคติ ด้านการรับรู้ และด้านคุณลักษณะประชากร ปัจจัยเอื้อเป็นปัจจัยที่สนับสนุนหรือยับยั้งให้เกิดหรือไม่ให้เกิดพฤติกรรม ประกอบด้วย การเข้าถึงทรัพยากร การส่งต่อ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แหล่งทรัพยากร ทักษะของเจ้าหน้าที่ ปัจจัยเสริมเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ถาวรต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่องเกี่ยวกับการให้รางวัล การทำโทษ ประกอบด้วย ครอบครัว เพื่อน ครู นายจ้าง บุคลากรทางการแพทย์ ผู้นำชุมชน ข้อตกลง บุคคลรอบข้างที่มีส่วนช่วยหรือเป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น (Green and Kreuter, 2015) จากปัญหาการระบาดของโรคไข้เลือดออกดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาศึกษาการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และความสัมพันธ์ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่มีผลต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตากตำบลหนองบัวใต้โดยใช้แนวคิดทฤษฎี PRECEDE Model มาเป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อจะได้นำผลของการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งแวดล้อมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขในระดับหมู่บ้านและตำบลของตำบลหนองบัวใต้ อย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ส่งผลให้อัตราการป่วยของโรคไข้เลือดออกลดลงและประชาชนได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ส่งผลให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และความสัมพันธ์ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่มีผลต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตากตำบลหนองบัวใต้

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปได้ดังนี้ 1.) การควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออก หมายถึง การกระทำเกี่ยวกับการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย และการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกทางกายภาพ ชีวภาพ และทางเคมี ได้แก่ การสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย, ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย, ใส่ทรายกำจัดลูกน้ำยุงลาย, ใส่ปลากำจัดลูกน้ำยุงลาย; พ่นสารเคมีกำจัดยุงตัวแก่, การให้สุขศึกษารายบุคคล, รายกลุ่ม 2.) โรคไข้เลือดออก หมายถึง โรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสเดงกี (Dengue virus) ซึ่งแพร่จากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งได้โดยมียุงลาย (Aedes aegypti) เป็นตัวนำโรค ผู้ป่วยจะมีอาการ 3 ระยะคือ 1.ระยะไข้ ผู้ป่วยจะมีไข้สูง อาจมีอาการปวดศีรษะ หรือปวดกระบอกตา พบว่ามีเลือดออกเป็นจุดเล็ก ๆ ตามผิวหนัง 2. ระยะวิกฤต ผู้ป่วยมีอาการแยลง กระสับกระส่าย มือเย็นเท้าเย็น ชีพจรเบาและมีอาการช็อกได้ 3.ระยะฟื้นฟู ไข้จะลดลง อาการต่าง ๆ จะดีขึ้น รู้สึกอยากรับประทานอาหาร ปัสสาวะบ่อย 3.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านในแต่ละกลุ่มบ้าน และได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดโดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย (Change Agents) การสื่อข่าวสารสาธารณสุข การแนะนำเผยแพร่ความรู้ การวางแผน และประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุข ตลอดจนให้บริการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ และเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ของตำบลหนองบัวใต้ ที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกของสมาคมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลหนองบัวใต้ ปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี 4.) ปัจจัยนำ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมป้องกันและควบคุมโรคของบุคคล ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ 4.1) ความรู้ หมายถึง ความสามารถที่จะจดจำ และระลึกได้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ได้แก่ สาเหตุการติดต่อ อาการ การระบาดของโรค แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายและการควบคุมป้องกันโรค 4.2) ทักษะ หมายถึง แนวคิด และความรู้สึกต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก 5.) ปัจจัยเอื้อ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ หรือสิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้

บุคคลมีการแสดงพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกได้ง่ายขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ 5.1) ความพอเพียงของทรัพยากร หมายถึง ทรัพยากรที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีปริมาณเพียงพอสำหรับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก 5.2) ทักษะในการใช้ทรัพยากร หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติ หรือใช้ทรัพยากรในการป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ 6.) ปัจจัยเสริม สิ่งที่ได้รับจากผู้อื่น ซึ่งอาจจะสนับสนุนหรือขัดขวางการแสดงพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของบุคคลนั้น ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ 6.1) การได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข หมายถึง ข้อมูลการรับรู้ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ ที่ได้รับการแนะนำคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 6.2) มาตรการของชุมชนในการควบคุมลูกน้ำยุงลาย หมายถึง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการควบคุมลูกน้ำยุงลายโดยการออกกฎหรือระเบียบของชุมชนในการลงโทษคนที่ไม่ปฏิบัติตาม และให้รางวัลสำหรับคนที่ปฏิบัติตาม 6.3) การได้รับข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารของอสม. ที่เกี่ยวกับการควบคุม และป้องกันโรคไข้เลือดออกทั้งจากภายใน และภายนอกหมู่บ้าน ได้แก่ หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ที่ประชุมประจำเดือนหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล โรงพยาบาลชุมชน วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ และอินเทอร์เน็ต

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ทั้งหมด 193 ราย โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ของ Kanlaya Vanichbuncha, (2015) และการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 136 คน เนื่องจากข้อมูลในการให้ข้อมูลมีความสำคัญและสนใจในการให้ข้อมูลของงานวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยให้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก แบ่งออกได้เป็น 4 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อสม. ตอนที่ 2 แบบสอบถามด้านปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก โดยมีข้อคำถามให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ใช่ และ ไม่แน่ใจ เกณฑ์การแปลผลคะแนนความรู้แบ่งเป็น 3 ระดับ ระดับความรู้สูง คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 80 – 100 จนถึงระดับความรู้ต่ำ คะแนนเท่ากับ ร้อยละ 60 หรือน้อยกว่า และทัศนคติต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินความคิดเห็น

(Likert Scale) มีข้อคำถามให้เลือกตอบ 5 อันดับ (Ratio Scale) ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีเจตคติต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกดีมาก จนไปถึง คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีเจตคติต่อการควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออกพอใช้ ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านปัจจัยเอื้อ มี 3 ประเด็น เกี่ยวกับการได้รับความร่วมมือในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกจากประชาชน การมีมาตรการควบคุมป้องกันโรค ไข้เลือดออกในชุมชน และความพอเพียงของทรัพยากรในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ตอนที่ 4 ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับการการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรค ไข้เลือดออก การได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุขและมาตรการของชุมชนในการควบคุม ลูกน้ำยุงลาย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินความคิดเห็น (Likert Scale) โดยมีข้อคำถาม ให้เลือกตอบ 5 อันดับ (Ratio Scale) ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินความคิดเห็น (Likert Scale) โดยมีข้อคำถาม ให้เลือกตอบ 5 อันดับ (Ratio Scale) ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง แบ่งเป็น 3 ระดับ ตามระดับช่วงคะแนน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีเจตคติต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกดีมาก จนไปถึง ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีเจตคติต่อการ ควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกพอใช้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามวิธีการดำเนินการวิจัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ การวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้ 1) ขั้นตอนการศึกษา แนวความคิด ทฤษฎี ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) เช่น เอกสารตำรา ข้อมูล สถิติ การวิจัยขององค์กรต่าง ๆ เพื่อให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ พื้นฐานในการวิจัย และเป็นพื้นฐานในการพัฒนารอบแนวความคิดในการวิจัยซึ่งการศึกษา วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ 1.1) วิเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยทั้ง ในและต่างประเทศที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้านแล้วจัดทำเป็นข้อสรุป 1.2) นำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์ (Content Synthesis) เป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกรอบแนวความคิดในการวิจัย 2) ขั้นตอนการ กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะทดสอบว่าเมื่อการ

ควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 3.) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือแบบสอบถามจากการสังเคราะห์และพัฒนาข้อคำถามจากการแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หรือความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Cronbach Coefficient) ซึ่งผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.826 จึงถือว่ายอมรับได้ จึงดำเนินการเก็บข้อมูล 4) ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์การควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่แท้จริงโดยทั่วไปขององค์กรในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยต่อไป 5) ขั้นตอนการสรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสรุปและอธิบายเนื้อหาสาระสำคัญให้มีความครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ คำถาม และสมมติฐานในการวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ และ 6) ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็น 1.1) การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ 1.2) ค่าเฉลี่ย และ 1.3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ โดยใช้สถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson's correlation coefficient

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 40 คน (ร้อยละ 29.41) และเพศหญิง จำนวน 96 คน (ร้อยละ 70.59) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 30-45 ปี จำนวน 78

คน (ร้อยละ 57.35) และมีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน (ร้อยละ 22.06) มีอายุเฉลี่ย 37.32 ปี ($\bar{X}$ = 37.32, S.D.=9.33) อายุสูงสุด 72 ปี และอายุต่ำสุด 19 ปี ในส่วนของอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 83 คน (ร้อยละ 61.02) รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 35 คน (ร้อยละ 25.74) อาชีพค้าขาย จำนวน 17 คน (ร้อยละ 12.50) และอาชีพรับราชการ/พนักงานหน่วยงานราชการ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.74) ในส่วนของสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ มีสถานภาพแต่งงาน จำนวน 108 คน (ร้อยละ 79.41) รองลงมาคือสถานภาพโสด จำนวน 19 คน (ร้อยละ 13.97) และสถานภาพหม้าย/หย่า/ร้าง จำนวน 9 คน (ร้อยละ 6.62) ในส่วนของระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 81 คน (ร้อยละ 59.56) รองลงมาคือระดับประถมศึกษา จำนวน 51 คน (ร้อยละ 37.50) และจำนวนผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 4 คน (ร้อยละ 2.94)

ระดับความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับปัจจัยนำประกอบด้วย ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และด้านทัศนคติเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก เมื่อพิจารณาปัจจัยนำจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีระดับความคิดเห็น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 71 คน (ร้อยละ 52.21) รองลงมาคือระดับสูง จำนวน 52 คน (ร้อยละ 38.24) และระดับต่ำ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 9.56) ตามลำดับ ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.27 ($\bar{X}$ = 2.27, S.D.= 0.64) ด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีระดับ ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 95 คน (ร้อยละ 69.85) และระดับสูง จำนวน 41 คน (ร้อยละ 30.15) ด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกมีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.30 ($\bar{X}$ = 2.30, S.D.= 0.46) ดังตารางที่ 1 ส่วนด้านทัศนคติเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 95 คน (ร้อยละ 69.85) และระดับสูง จำนวน 41 คน (ร้อยละ 30.15) ด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.30 ($\bar{X}$ = 2.30, S.D.= 0.46) เมื่อพิจารณาจำแนกด้านทัศนคติเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกรายข้อพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คิดว่าโรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่น่ากลัวเพราะทำให้เสียชีวิตได้ ($\bar{X}$ = 4.44, S.D.= 0.53) รองลงมาคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เห็นว่าทุกคนมีโอกาสเป็นโรคไข้เลือดออกได้เท่า ๆ กัน เราจึงควรแนะนำทุกคนในหมู่บ้านป้องกันตนเองไม่ให้ถูกยุงกัด ($\bar{X}$ = 4.39, S.D.= 0.53) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ยุงลาย

เป็นสัตว์พาหะนำโรคที่มีการแพร่พันธุ์เร็วมาก การกำจัดยุ่งยากจึงเป็นเรื่องยาก ไม่สามารถทำได้ ($\bar{X}$ = 2.85, S.D.= 0.96)

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยนำเข้าที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือเมือง จังหวัดตาก

ปัจจัยนำ	ระดับความคิดเห็น						$\bar{X}$	S.D.
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
	(คน)		(คน)		(คน)	ละ		
ด้านความรู้	52	38.24	71	52.20	13	9.56	2.27	0.64
ด้านทัศนคติ	41	30.15	95	69.85	-	-	2.30	0.46

ระดับความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือเมือง จังหวัดตาก ซึ่งประกอบด้วยด้านความพอเพียงของทรัพยากร และด้านทักษะการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 74 คน (ร้อยละ 54.41) รองลงมาคือระดับสูง จำนวน 62 คน (ร้อยละ 45.59) โดยปัจจัยเอื้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 ($\bar{X}$ = 2.46, S.D.= 0.50) ดังตารางที่ 2 ด้านความพอเพียงของทรัพยากร จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพอเพียงของทรัพยากร พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง จำนวน 123 คน (ร้อยละ 90.44) และรองลงมาคือระดับปานกลาง จำนวน 13 คน (ร้อยละ 9.56) โดยด้านความพอเพียงของทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 ($\bar{X}$ = 2.89, S.D.= 0.32) เมื่อพิจารณาจำแนกด้านความพอเพียงของทรัพยากรรายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เห็นว่าในชุมชนของพวกเขาได้รับการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดยุงเป็นประจำทุกปี ($\bar{X}$ = 4.15, S.D.= 0.54) รองลงมาคือ ในชุมชน/หมู่บ้านของพวกเขา ได้รับสนับสนุนสารเคมีกำจัดลูกน้ำยุงลายไว้ใช้ตลอดเมื่อต้องการใช้ ($\bar{X}$ = 4.15, S.D.= 0.57) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่มีค่าน้อยที่สุด คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเห็นว่าในชุมชน/หมู่บ้านของท่านได้รับสนับสนุนงบประมาณด้านสาธารณสุขอย่างเพียงพอ ($\bar{X}$ = 4.04, S.D.= 0.61) ด้านการมีทักษะในการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการมีทักษะในการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 82 คน (ร้อยละ 60.29) รองลงมาคือระดับสูง จำนวน 54 คน (ร้อยละ 39.71) ตามลำดับ โดยด้านการมีทักษะในการ

ใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.40 ($\bar{X} = 2.40$, S.D.= 0.49) เมื่อพิจารณาจําแนกการมีทักษะในการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกรายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ เห็นว่า การพ่นหมอกควันสารเคมีสามารถช่วยกำจัดได้เฉพาะยุงตัวแก่เท่านั้นไม่สามารถช่วยกำจัดลูกน้ำได้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D.=0.52) รองลงมาคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คิดว่านอกจากการพ่นหมอกควันกำจัดยุงแล้วยังมีวิธีการกำจัดยุงอื่น ๆ อีกหลายวิธี ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.80) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เห็นว่า การพ่นหมอกควันกำจัดยุงสามารถพ่นภายในบ้านโดยไม่จำเป็นต้องปิดประตูบ้านเพื่ออบควันไว้ภายในบ้านเลย ($\bar{X} = 2.85$, S.D.=0.96)

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยเอื้อที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก

ปัจจัยเอื้อ	ระดับความคิดเห็น						$\bar{X}$	S.D.
	สูง		ปานกลาง		ต่ำ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ด้านความพอเพียงของทรัพยากร	123	90.44	13	9.56	-	-	2.89	0.32
ด้านการมีทักษะในการใช้สารเคมี	54	39.71	82	60.29	-	-	2.40	0.49
ภาพรวมของปัจจัยเอื้อ	62	45.59	74	54.41	-	-	2.46	0.50

ระดับความคิดเห็นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับปัจจัยเสริม ด้านการได้รับสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง จำนวน 124 คน (ร้อยละ 91.17) และรองลงมาคือระดับปานกลาง จำนวน 12 คน (ร้อยละ 8.82) โดยปัจจัยเอื้อด้านการได้รับสนับสนุนข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 ($\bar{X} = 2.90$, S.D.=0.28)

เมื่อพิจารณาจําแนกด้านการได้รับสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร รายข้อ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน บอกว่าพวกเขาได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรค

ไข้เลือดออก ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.74) รองลงมาคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านบอกว่าพวกเขาได้รับทราบข้อมูลข่าวสารสถิติ การป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกภายในตำบลของท่านอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.81) ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน บอกว่าพวกเขาได้เข้าร่วมรับฟังเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.82)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่าง ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติกับ 0.05 พบว่า ปัจจัยนำ ซึ่งได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.194$, p-value = 0.021) และทัศนคติเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.259$, p-value = 0.002) ปัจจัยเอื้อ มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก ($r = 0.240$, p-value = 0.006) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพอเพียงของทรัพยากร มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.183$, p-value=0.029) และด้านการมีทักษะการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.176$, p-value=0.036) ปัจจัยเสริม ด้านการได้รับสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.205$, p-value = 0.014) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่าง ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก

ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม	ความสัมพันธ์ของตัวแปร		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
ปัจจัยนำ			
ด้านความรู้	0.194	0.021*	มีความสัมพันธ์
ด้านทัศนคติ	0.259	0.002*	มีความสัมพันธ์
ปัจจัยเอื้อ	0.240	0.006*	มีความสัมพันธ์
ด้านความพอเพียงของ ทรัพยากร	- 0.183	0.029*	มีความสัมพันธ์
ด้านการมีทักษะการใช้ ทรัพยากร	0.176	0.036*	มีความสัมพันธ์
ปัจจัยเสริม			
ด้านการได้รับสนับสนุน ข้อมูลข่าวสาร	0.205	0.014*	มีความสัมพันธ์

* ค่าระดับนัยสำคัญ น้อยกว่า 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ปัจจัยนำของอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้านได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และปัจจัยด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก สามารถอภิปรายจำแนกปัจจัยนำรายด้านได้ว่าด้านความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ($r=0.194$, $p\text{-value}=0.021$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกที่ถูกต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บันเทิง สุพรรณและคณะ (2560) ที่พบว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการของประสบการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวร และเป็นสิ่งจำเป็นที่ก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรม ความเข้าใจ ที่ถูกต้องของบุคคลเกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรคไข้เลือดออก ประกอบด้วย การหลีกเลี่ยงสาเหตุการติดเชื้อโรคไข้เลือดออก การดูแลสุขภาพเมื่อป่วย ($r = 0.115$, $p\text{-value} < 0.05$) ด้านทัศนคติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก ($r=0.259$, $p\text{-value}=0.002$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอธิบายผลได้ว่า ทักษะต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกมีผลต่อระดับพฤติกรรมการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม แก้ววันดีและคณะ (2559) ที่พบว่า ทักษะในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกมีผลต่อพฤติกรรมการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในเขตตำบลนครเจดีย์ อำเภอบางซาง จังหวัดลำพูน ($r=0.119$, $p\text{-value}=0.022$)

ปัจจัยเอื้อ มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.240$, $p\text{-value}=0.006$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอธิบายจำแนกปัจจัยเอื้อรายด้านได้ดังนี้ ด้านความพอเพียงของทรัพยากร มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.183$, $p\text{-value}=0.029$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอธิบายผลได้ว่า ทรัพยากรในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกที่เพียงพอ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ และสื่อความรู้ สารเคมีควบคุมกำจัดยุงลาย และลูกน้ำยุงลาย มีความสำคัญโดยตรงต่อการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิพา แยมพวง (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของตัวแทนครัวเรือนในหมู่ที่ 2 ตำบลลิ้นถิ่น อำเภอบางบาล จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความพอเพียงของทรัพยากรในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.444$, $p = 0.001$) ด้านการมีทักษะในการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($r=0.176$, $p\text{-value}=0.036$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอธิบายผลได้ว่า การมีทักษะในการใช้สารเคมีควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกที่ถูกต้องก่อให้เกิดพฤติกรรม การควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกที่ดีตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม แก้ววันดี (2559) ที่พบว่าการมีทักษะในการใช้ทรัพยากรป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของประชาชนตำบลนครเจดีย์ อำเภอบางซาง จังหวัดลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.111$, $p\text{-value}=0.032$)

ปัจจัยเสริม มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก ด้านการได้รับสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ

หมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.205$, $p\text{-value}=0.014$) จากข้อมูลวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า การได้รับการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่ดีจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ ทำให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก มีการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุณินดา ยารวง (2560) ที่พบว่าการได้รับข่าวสารข้อมูล มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของภาคีเครือข่ายสุขภาพในอำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.105$, $p\text{-value}=0.026$)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก โดยการนำผลวิจัยไปใช้งานให้เกิดประโยชน์ คือ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมมีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่ในปัจจุบันยังคงมีผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกเกิดขึ้นในตำบลหนองบัวใต้อยู่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรผนึกกำลังกันมากขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยให้ทำการศึกษาเฉพาะข้อมูลเชิงปริมาณ ควรนำผลการวิจัยนี้มาใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป เพื่อจะทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และควรมีการศึกษาในประชากรกลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มประชาชน ผู้นำชุมชน เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกของชุมชน เพื่อเป็นการสำรวจพฤติกรรมของแต่ละกลุ่มที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาการเกิดโรคไข้เลือดออก

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงสาธารณสุข. (2561). สถานการณ์โรคติดต่อที่เฝ้าระวังเร่งด่วนประเทศไทย. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ปี 2560. กระทรวงสาธารณสุข:กรุงเทพฯ, 10(1), 1-15.

- กุนนิตา ยารวง. (2560). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรค
ไข้เลือดออกของประชาชนในตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. **วิทยานิพนธ์
ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- นิคม แก้ววันดี, วราภรณ์ ศิริสว่าง และศิริขวัญ บริหาร. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกตำบลนครเจดีย์ อำเภอ
ป่าซาง จังหวัดลำพูน. **การประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติและนานาชาติเครือข่าย
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคเหนือ ครั้งที่ 15**, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์:นครสวรรค์, 73-86.
- นิพา แยมพวง. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรค
ไข้เลือดออกของตัวแทนครัวเรือนในตำบลลั่นถิ่น ในหมู่ที่ 2 อำเภอทองผาภูมิ จังหวัด
กาญจนบุรี. **สารนิพนธ์**. มหาวิทยาลัยนเรศวร:พิษณุโลก.
- สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง. (2562). **ติดตามสถานการณ์โรคไข้เลือดออก 2562**. [Online].
Available: <http://www.thaivbd.org/content.php?id =324161>, [19 ธันวาคม
2562].
- Green, L. W., & Kreuter, M. W. (2015). **Health program planning: An educational
and ecological approach**. New York: McGraw-Hill.
- Kanlaya Vanichbuncha. (2015). **Advanced statistical analysis using SPSS for
Windows**. 12th Edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- WHO. (2018). **Dengue and severe dengue**. [Online].
Available:<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs/117/en/>, [26
January 2020].